

НАСТАВНО–НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

**ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ МАРИЈЕ
НДЕЉКОВИЋ–ПРАВДИЋ, МА „Језички пејзажи подељеног града: Северна и Јужна
Митровица”**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао Комисију:

Комисију је именовало Наставно–научно веће Филолошког факултета Одлуком број 2319/1 на седници одржаној 21. јуна 2021. године у сastаву:

др Јелена Филиповић, редовна професорка, Филолошки факултет Универзитета у Београду, менторка

Ужа научна област: шпански језик и социолингвистика

Датум избора у звање: 30. 12. 2010.

др Јулијана Вучо, редовна професорка , Филолошки факултет Универзитета у Београду, чланица комисије

Ужа научна област: италијански језик и образовна лингвистика

Датум избора у звање: 14. 07.2010.

др Биљана Сикимић, научна саветница, Балканолошки институт Српске академије науке и уметности, чланица комисије

Ужа научна област: лингвистика

Датум избора у звање: 24. 02. 2015.

др Ивана Симовић, ванредна професорка, Филолошки факултет Универзитета у Београду, чланица комисије

Ужа научна област: шпански језик и социолингвистика

Датум избора у звање: 25. 10. 2016.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Марија, Милош, Недељковић–Правдић
Датум и место рођења	17. 05. 1979, Чачак
Назив и седиште факултета на којем је кандидаткиња завршила основне студије	Универзитет у Приштини – Филозофски факултет у Косовској Митровици
Стечени стручни назив кандидаткиње по завршеним основним студијама	професор енглеског језика и књижевности
Година дипломирања	2003.

Назив и седиште факултета на којем је кандидаткиња завршила магистарске или мастер студије	Berne University of Applied Sciences, Швајцарска
Тема магистарског или мастер рада	<i>“How to create powerful brands – an investigation into mineral waters in Serbia”</i>
Академски назив и научна област	дипломирани економиста–мастер, област Пословно управљање
Година одбране магистарског или мастер рада	2007 (нострификовано на Универзитету у Београду 2010., решење број: 06-613-1610/3-10)

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„**Језички пејзажи подељеног града: Северна и Јужна Митровица**“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ и VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација **Марије Недељковић–Правдић**, МА, обухвата 334 компјутерски штампане странице, а подељена је на следећа поглавља: **1.** УВОДНА РАЗМАТРАЊА (стр. 1–5); **2.** ТЕОРИЈСКИ ОКВИР: ЈЕЗИЧКИ ПЕЈЗАЖ (стр. 5–13); **3.** ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДИСЕРТАЦИЈЕ (стр. 13–17); **4.** ИСТОРИЈСКИ И ПОЛИТИЧКИ ОСВРТ НА СРПСКО – АЛБАНСКЕ ОДНОСЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ (стр. 17–44); **5.** МАЊИНСКА ЈЕЗИЧКА ПОЛИТИКА И ОСТВАРИВАЊЕ МАЊИНСКИХ ЈЕЗИЧКИХ ПРАВА (стр. 44–64); **6.** ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА ОСТВАРИВАЊА ЈЕЗИЧКИХ ПРАВА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ – ПРОШЛОСТ И САДАШЊОСТ (стр. 64–101); **7.** ДОСАДАШЊА ИСТРАЖИВАЊА ПОШТОВАЊА ЗАКОНОМ ПРОПИСАНИХ ЈЕЗИЧКИХ ПРАВА ОД УВОЂЕЊА МЕЂУНАРОДНЕ УПРАВЕ (стр. 101–118); **8.** КОСОВСКА МИТРОВИЦА – НЕКАД И САД (стр. 118–150); **9.** МЕТОДОЛОГИЈА И ОПИС ИСТРАЖИВАЊА (стр. 150–180); **10.** РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА (стр. 180–266); **11.** КОСОВСКОМЕТОХИЈСКА И КОСОВСКА АУТОЕТНОГРАФИЈА (стр. 266–279); **12.** ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА (стр. 279–285); **Литература** (стр. 285–302); Закони и извештаји (стр. 302–310); Медијски чланци и блогови (стр. 310–313); **Прилози:** Прилог 1 – Употреба српског и албанског језика на званичним документима у периоду од 1966.–1999. године (стр. 313–318), Прилог 2 – ШИФРАРНИК (стр. 318–325) и Прилог 3 – Анкетни упитник на српском и албанском језику (стр. 325–331). Следи биографска белешка о ауторки тезе, Изјава о ауторству, Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и Изјава о коришћењу. Поглавља су систематично рашчлањена на велики број потпоглавља, чиме је структура рада додатно учвршћена, а читање рада олакшано. Списак литературе садржи 333 библиографске јединице. Дисертација у истраживачком делу садржи 84 фотографије/слике и 34 графика/табеле који сажето приказују налазе истраживања. Дисертација садржи сажетак на српском и енглеском језику са одговарајућим кључним речима.

Уводна разматрања имају једно потпоглавље:

1.1 *Формулација проблема истраживања и истраживачког питања*

Пошавши од концепта да право на употребу материјег језика представља једно од најзначајнијих питања за све мањинске заједнице које су у прошлости живеле и које данас живе на територији Косова и Метохије, Марија Недељковић–Правдић наводи да је докторска дисертација усмерена ка потпунијем испитивању поштовања Закона о употреби језика путем језичког пејзажа на примеру подељеног града Косовске Митровице, како би се испитало поштовање званичне језичке политике у Јужној (Косовској) Митровици, где је албанско становништво већинско, и Северне (Косовске) Митровице, где је српско становништво већинско. У складу са наведеним, ауторка поставља и своја истраживачка питања која се усмеравају на испитивање утицаја институционалне подршке на имплементацију постојећих правних норми у датој области, утврђивање механизама санкционисања кршења законом прописаних језичких права, идентификовање нових фактора који могу да утичу на примену законских решења употребе службених језика, као и нових појава насталих као последица постојеће имплементације правних аката о употреби језика на Косову и Метохији.

Теоријски оквир: језички пејзаж има следећа потпоглавља:

- 2.1 Концепт језичког пејзажа
- 2.2 Дефинисање и функције концепта језичког пејзажа
- 2.3 Методолошки и теоријски апарат
- 2.4 Мањинска језичка политика и језички пејзаж

У делу рада Теоријски оквир: језички пејзаж, кандидаткиња концизно и прегледно сумира основне теоријске поставке и резултате у домену језичког пејзажа. Кандидаткиња такође излаже и коментарише досадашња истраживања која се баве концептом језичког пејзажа и мањинске језичке политике, досадашњег доприноса испитивања језичког пејзажа разумевању мањинске језичке ситуације, односно усаглашености званичне мањинске језичке политике на одређеној територији у вишејезичном контексту. У самом истраживању кандидаткиња полази од најшире прихваћене дефиниције језичког пејзажа као „језика јавних путоказа, рекламних билборда, имена улица, места, радњи, као и јавних ознака на државним зградама који заједно чине језички пејзаж дате територије, региона или урбане агломерације“ (Landry – Bourhis 1997: 25). Критички преглед литературе из ове области недвосмислено указује на чињеницу да писане ознаке пружају увид у односе моћи унутар заједнице, као и утицај глобализације. Док се употреба језика на службеним писаним ознакама може објаснити односима моћи, дотле се избор језика на приватним ознакама може схватити и као мотивисани израз солидарности са одређеном језичком заједницом, закључује кандидаткиња.

Предмет и циљ дисертације има следећа потпоглавља:

- 3.1 Циљ истраживања
- 3.2 Хипотезе
- 3.3 Научни и друштвени допринос докторске дисертације
- 3.4 Методе које ће се у истраживању применити
 - 3.4.1 Извори за корпус
 - 3.4.2 Методе

У складу са претходно формулисаним истраживачким питањима, Марија Недељковић–Правдић сажето износи основне елементе пројекта, циљеве истраживања, допринос и хипотезе истраживања. Циљ ове докторске дисертације је да у складу са постављеним истраживачким питањима одреди у којој мери се у пракси спроводе косовске законске регулативе званичне употребе службених језика на Косову и Метохији путем постојећег језичког пејзажа Северне и Јужне (Косовске) Митровице. Један од постављених циљева је и испитивање утицаја институционалне подршке на имплементацију постојећих правних норми у датој области, утврђивање механизма санкционисања кршења законом прописаних језичких права, идентификовање нових фактора који могу да утичу на примену законских решења употребе службених језика, као и нових појава насталих као последица постојеће имплементације правних аката о употреби језика на Косову и Метохији. Дакле, намера кандидаткиње није само да укаже на проучавани феномен, на постојеће проблеме мањинских језичких заједница на Косову и Метохији, него и да путем испитивања језичког пејзажа Северне и Јужне (Косовске) Митровице, као поимања и тумачења присуства и употребе језика у јавном простору, допринесе исправљању неједнакости.

Историјски и политички осврт на српско – албанске односе на Косову и Метохији садржи шест потпоглавља:

- 4.1 Историјски и политички преглед сукоба на Косову и Метохији до Првог светског рата
- 4.2 Историјски и политички преглед сукоба на Косову и Метохији између два светска рата
- 4.3 Историјски и политички преглед сукоба на Косову и Метохији од Другог светског рата до 1999. Године
- 4.4 Косово и Метохија под међународном протекторатом
- 4.5 Уставни положај Косова и Метохије после Другог светског рата
- 4.6 Демографска слика Косова и Метохије

У четвртом поглављу докторске дисертације кандидаткиња разматра историјску перспективу српско-албанских односа на територији Косова и Метохије, уз сугестију о постојању две потпуно различите и противуречне историје српског и албанског народа на датој територији. У овом поглављу, кандидаткиња обрађује различите димензије српско-албанских односа (друштвене, културне, историјске, политичке) са циљем успостављања узрока српско-албанског непријатељства у прошлости кроз призму историјских и политичких догађаја. У том погледу нам је и занимљиво виђење Хелене Здравковић која наводи да историјска виктимизација Косовских Срба и Албанаца има три најзначајније функције: да оправда садашњост, да оповргне/омаловажи другог и да оправда „насиље“ које се дешавало и још увек се дешава на територији Косова и Метохије. Различитост у готово сваком погледу између две најбројније скупине становништва – Срба и Албанаца довела је до националног антагонизма. Доминантност, односно бројност ове две етничке скупине мењала се кроз историју, па се сходно томе и питање етничке поделе, суживота, међуетничког ривалистета и тензија између ове две нације на територији Косова и Метохије увек налазило негде између две истине – српске и албанске, како у политичком, тако и у историјском контексту.

Мањинска језичка политика и остваривање мањинских језичких права има следећа потпоглавља:

- 5.1 Дефинисање концепта националне мањине и мањинског језика
- 5.2 Језичка политика и планирање
- 5.3 Језичка политика и мањинска језичка права у Европској унији
- 5.4 Европски стандарди заштите права припадника националних мањина
- 5.5 Мањинска образовна политика у Европској унији
- 5.6 Међународни и регионални правни оквири и стандарди применљиви на Косову и Метохији по успостављању међународне управе

У петом поглављу докторске дисертације кандидаткиња дефинише и операционализује кључне појмове анализе и бави се приказом међународних прописа који се примењују на послератном Косову. Марија Недељковић-Правдић наводи да су некада Албанци и Срби на Косову и Метохији чинили комуникацијску заједницу, док су данас скоро засебне језичке заједнице. Без обзира на то како гледамо на статус Косова и Метохије, неоспорна је чињеница да су се Срби на простору Косова и Метохије нашли у позицији мањине, па се самим тим наметнуло и питање регулисања њихових права у новим условима, као и питање признавања етничитета и афирмације националног идентитета и ревивализма код етничких заједница које су биле непризнате или чији статус није био дефинисан.

Законска регулатива остваривања језичких права на Косову и Метохији – прошлост и садашњост има следећа потпоглавља:

- 6.1 Језичка политика и идеологија на територији Косова и Метохије до увођења међународне управе
- 6.2 Правни оквир заштите језичких права невећинских заједница на територији Косова и Метохије под међународном управом
 - 6.2.1 Оснивање и мандат Канцеларије повериеника за језике
 - 6.2.2 Употреба језика на општинском нивоу
 - 6.2.2.1 Употреба језика на уличним и осталим топографским знацима и натписима
 - 6.3 Образовања мањинских заједница на територији Косова и Метохије по увођењу међународног протектората
 - 6.3.1 Положај етничких заједница у паралелним системима образовања
 - 6.4 Социолингвистичка реалност на Косову и Метохији

Кандидаткиња се у овом поглављу бави „националним“ законодавством у области заштите мањинских језичких права и образовања припадника мањинских заједница после сукоба на Косову и Метохији. Постојећа социолингвистичка реалност на датој територији „виђена је очима“ утицајних албанских и српских лингвиста и књижевника. Ради бољег и потпунијег разумевања постојеће социолингвистичке реалности на датој територији, кандидаткиња даје и приказ језичке политике и идеологије на територији Косова и Метохије до увођења међународне управе.

Досадашња истраживања поштовања законом прописаних језичких права од увођења међународне управе садржи три потпоглавља:

- 7.1 Истраживања међународних организација
- 7.2 Истраживања невладиног сектора
- 7.3 Истраживања државних институција

У седмом поглављу кандидаткиња представља и анализира најзначајније извештаје и студије релевантних међународних организација, невладиног сектора и „државних“ институција о поштовању законом прописане употребе службених језика на територији Косова и Метохије, по успостављању међународне управе. Кандидаткиња наводи да се у извештајима констатује низ озбиљних недостатака у примени Закона о употреби језика, од којих су се неки посебно фокусирали на општински ниво, где је парцијална примена Закона условила и негативну партиципацију „невећинских“ грађана/ки у општинским пословима и приступу услугама.

Косовска Митровица – некад и сад садржи шест потпоглавља:

- 8.1 (Д)митровица од постанка до 1918. године
- 8.2 Косовска Митровица између два светска рата
- 8.3 Косовска (Титова) Митровица од Другог светског рата до 1999. године
- 8.4 Проблематични Север
- 8.5 Концепт подељеног послератног града
- 8.6 Подела Косовске Митровице под међународном управом

Овде се кандидаткиња бави историјским развојем Косовске Митровице, од њеног настанка па све до данашњих дана, са посебним освртом на приказ најзначајнијих догађаја у развоју дате територије од Дмитровице до Северне и Јужне Косовске Митровице, разматрајући и феномен подељеног града. Кандидаткиња полази од поставке да су друштвене, политичке и културне прилике на датом простору умногоме одредиле језичку стварност и ситуацију на датој територији.

Методологија и опис истраживања:

- 9.1 Методологија ранијих истраживања језичког пејзажа подељених градова
- 9.2 Методолошки приступ
 - 9.2.1 Просторни оквир истраживања
 - 9.2.2 Временски оквир истраживања
 - 9.2.3 Знакови
 - 9.2.4 Кодирање знакова
 - 9.2.5 Анкетни упитник
 - 9.2.6 Усмерени орјентациони интервју са релевантним актерима

Резултати истраживања:

- 10.1 Резултати анализе знакова/натписа
 - 10.1.1 Етнички мешовито насеље (Бошњачка мајала/Lagja Boshnjake)
 - 10.1.2 Северни део града (улица Краља Петра I)
 - 10.1.3 Јужни део града (Rruga Mbretresha Teutë/Улица Краљице Томуте)
 - 10.1.4 Службене ознаке у подељеном граду
 - 10.1.5 Поређење истраживаних подручја
- 10.2 Резултати и налази анкетног упитника
 - 10.2.1 Друштвено-демографска анализа
 - 10.2.2 Анализа познавања законске регулативе
 - 10.2.3 Анализа перцепције језичког пејзажа
 - 10.2.4 Анализа психолошког утицаја језичког пејзажа
 - 10.2.5 Важност вишејезичности за становнике подељеног града
- 10.3 Анализа резултата усмереног орјентационог интервјуа
- 10.4 Додатна расправа и препоруке

Након теоријског и историјског дела, у раду је представљен истраживачки део дисертације (поглавља 9. и 10.). У складу са постављеним циљевима и хипотезама, кандидаткиња се у 9. поглављу докторске дисертације бавила методолошким питањима, пре свега методологијом која се користила у ранијим истраживањима језичког пејзажа, а која су јој послужила као основа за

истраживање. У складу са наведеним, кандидаткиња даје детаљан опис временског и просторног оквира истраживања, језичких знакова, начина на који је извршила кодирање/категоризацију језичких знакова, спровођења анкетног упитника и интервјуа. Истраживању језичког пејзажа приступила је и са синхронијског и са дијахронијског аспекта, у зависности од извора истраживања језичког пејзажа. У складу са мултимодалним карактером језичког пејзажа у истраживању је користила, како квантитативне, тако и квалитативне методе истраживања, како би дошла до што потпунијих података о језичким заједницама и обрасцима језичког понашања у некада јединственој општини Косовска Митровица. Како би одговорила на истраживачка питања, спровела је истраживање лингвистичких и семиотичких обележја постављених државних и приватних језичких знакова на одабраним локацијама у подељеном граду Косовска Митровица, што представља квантитативни део истраживања. Кандидаткиња је истраживање обогатила и квалитативним делом, где је путем анкетног упитника и усмереног оријентационог интервјуа пружила јаснију слику о преовлађујућим ставовима по питању употребе језика и вишејезичности у подељеном граду.

Током истраживања кандидаткиња је поставила питање на који начин „физичка“ манифестација вишејезичности може послужити за идеолошко позиционирање различитих језика и како писани знаци доприносе обликовању одређене визије друштвене стварности? У складу са наведеним концептирала је и појам политичког пејзажа, односно поставила је питање које врсте политичких система контролишу језички пејзаж, како бисмо побољшали разумевање положаја мањинских језика у јавном простору. Језички пејзаж има потенцијално значајну улогу у „спасавању“ мањинских језика и може нам помоћи да откријемо „потлачене“ језике, јер су поједина истраживања показала да, упркос прописаној језичкој политици, постоји одсуство мањинских језика у јавном простору.

Метода коју је користила у истраживању језичког пејзажа приликом узимања узорка се назива „методом циљаног скупљања узорака“ (енг. deliberate sampling). Позната је у стручној литератури и под називом намерно „узорковање ради разноврсности“ (енг. Diversity or Heterogeneity Sampling Method). Кандидаткиња наводи да се у досадашњим истраживањима језичког пејзажа оваква врста узорковања показала као најбољи компромис како у погледу потребе да се прикупљање података одржи управљивим, тако и у смислу да се „ухвати“ језичка разноликост у датом социолингвистичком окружењу. На сваком истраживаним подручју, евидентирала је приближно исти упоредив број језичких знакова, а фотографисала све знакове видљиве у просторно дефинисаном оквиру са нивоа улице, комплетни инвентар језичког пејзажа одабраних локација, укључујући и графике. Језички пејзаж подељеног града Косовске Митровице, односно подаци, су статистички анализирани уз помоћ статистичког пакета SPSS (Statistical Package for Social Sciences). Поступак се заснивао на фотографисању натписа дигиталним апаратом, затим разврставањем језичких знакова/натписа према варијаблама, и статистичком обрадом.

Кандидаткиња је анкетирање спровела помоћу пажљиво осмишљеног упитника прилагођеног потребама истраживања, где је понудила простор за елaborацију одговора како би се чуо „прави глас“ испитаника по питању познавања, примене, и поштовања Закона о употреби језика у Косовској Митровици, односно делу града где живе (Северна или Јужна Косовска Митровица), мишљења и става испитаника по питању вишејезичности на знаковима/натписима у граду, статусу њиховог матерњег и других језика на тим знаковима, потреби постојања и степену уређености вишејезичности у језичком пејзажу који их окружује. Кандидаткиња је takoђе настојала да утврди на недвосмислен и јасан начин каква осећања међу испитаницима буди језички пејзаж града, као и равноправна употреба српског и албанског језика у јавном простору. Истраживање је концептирано тако да је у једном делу истраживања требало проценити да ли су одговарајуће институције посвећене заштити језичких права заједница и ефикасном спровођењу законског оквира употребе званичних језика на свим инстанцима, па су самим тим, биле неопходне и информације од представника институција, међународних организација и цивилног сектора. За истраживање ставова релевантних актера кандидаткиња је користила усмерени оријентациони интервју. Питања су била усмерена на активности које су релевантни актери спровели како би подржали поштовање Закона о употреби језика на локалном нивоу, посебно у општинама Северна и Јужна (Косовска) Митровица.

Резултати квантитативног истраживања лингвистичких и семиотичких обележја државних и приватних језичких знакова на одабраним локацијама потврдили су постављену хипотезу. Квалитативно истраживање пружило је јаснију слику о преовлађујућим ставовима по питању употребе језика и вишејезичности у подељеном граду, али и имплементацији прописа о

употреби језика на Косову и Метохији. Језички пејзаж је сагледан из синхронијске и дијахронијске перспективе, што је јасно показало његову динамичност. Највећи допринос проучавања језичког пејзажа је увид у поштовање и имплементацију језичке политике, као и указивање на значај анализе политичких система који контролишу језички пејзаж.

Косовскометохијска и косовска аутоетнографија садрже три потпоглавља:

- 11.1 Трансдисциплинарна истраживања
- 11.2 Аутоетнографија као научна метода
- 11.3 Говорим аутоетнографским гласом: судите ми

Марија Недељковић-Правдић истиче да се аутоетнографија користи као конструктивни, критички, квалитативни методолошки поступак од значаја за трансдисциплинарно истраживање мањинских језика у примењеној лингвистици. У складу са наведеним, кандидаткиња у овом поглављу докторске дисертације разматра значај трансдисциплинарних истраживања, дефинише аутоетнографију као научну методу и говори о сопственом искуству. У форми аутоетнографског наратива, кандидаткиња је сопствено искуство поставила у контекст ширих друштвених процеса.

У **Закључним разматрањима** кандидаткиња резимира резултате. Један од најзначајнијих закључака овог истраживања, али и рада у целости јесте да постојећи језички пејзаж подељеног града није у складу са прописаним законским оквирима о употреби језика ни у оквиру косовског ни у оквиру српског система. У зависности од дела града мењају се карактеристике језичког пејзажа. Јужна и Северна Косовска Митровица представљају праве примере функционисања језичког пејзажа према доминантној етнолингвистичкој заједници, а не прописаној језичкој политици.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Марије Недељковић-Правдић представља изузетно драгоцен допринос анализи језичких политика у вишејезичним, вишекултурним, вишерелигијским срединама које имају дугу традицију конфликта и нетолеранције међу етничким групама. После детаљног и компетентног критичког приказа законске регулативе (националне и наднационалне) о језичким политикама, и социолингвистичке теоријске анализе језичких политика из перспективе језичких и људских права и мањинских језицка, кандидаткиња приступа веома добро осмишљеном емпиријском истраживању, теоријски и методолошки изврсно утемељеном и изванредно спроведеном. Полазећи од анализа језичких идеологија, преко тумачења језичког пејзажа као "физичке" манифестије вишејезичности, кандидаткиња дефинише и појам политичког пејзажа, односно "политичких система који контролишу језички пејзаж" са образложењем да су "концепти мањине и већине у језичком пејзажу релативни и политички одређени појмови, а да разлика између мањинске и већинске групе није заснована на бројкама, већ на разликама у њиховом статусу, положају и моћи" (Недељковић-Правдић, стр. 289).

Анализирајући јавни простор подељеног града Косовска Митровица ауторка закључује да су језички пејзажи "маркери моћи језика" и да колективни идентитети њима представљени стоје у јасној корелацији са друштвеним поделама у заједници. Квалитативни део истраживања нуди јаснију слику о ставовима говорних заједница као и о степену реалне примене прописа о вишејезичности у Косовској Митровици. Ауторка закључује: "Постојећа подељеност на северни и јужни део, током последњих двадесет година, некада јединственог града Косовске Митровице деловала је у правцу обликовања различитог језичког пејзажа под утицајем примене у пракси различитих правних прописа о употреби језика. Језички пејзаж утиче како на језичке, тако и политичке идеологије у два дела града: Северне и Јужне Митровице" (курзив у оригиналу, Недељковић-Правдић, стр. 292). Посебно драгоцен допринос ауторка нуди у 11. поглављу своје дисертације које представља аутоетнографски запис са рада на терену. Идентификује себе као

истраживачицу, али и као припаднику једне од етничких група које истражује, објашњава своју позицију у истраживаним заједницама и терминолошки разјашњава како званичне тако и погрдне називе за топониме и етничке групе којима се бави, односно појашњава конотације које у формирању језичких и политичких идеологија ти термини имају. Описује и лични утисак о сопственој безбедности приликом рада на терену, говори о оптерећењу прошлости и емотивном набоју коју тема којом се бави са собом носи. Ово поглавље завршава пасусом: "Свака страна има своју причу и историју. Те историје и приче су до те мере различите, да се не може поставити питање: **Ко је у праву?** Они или ми? Мишљења сам да тачан одговор не постоји, постоје једино они који су угрожени, незаштићени, обесправљени, заборављени. И да, није важно, мислим ли на Србе, Албанце или неке **друге**. Постоји само одјек простора између различитих светова, који се једва додирују." На савремен, интердисциплинар и трансдисциплинар начин ауторка у овом поглављу нуди изузетно драгоцене смернице свим будућим истраживачицама и истраживачима који се одлуче да се баве социолингвистичким темама у конфликтним зонама.

Анализа резултата истраживања указује на висок степен академске и људске зрелости, као и на изузетну способност критичког промишљања и аргументације којом кандидаткиња поткрепљује своје закључке.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Недељковић-Правдић, Марија. Значај језичког пејзажа у проучавању мањинске језичке политике. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* 58/1 (2015): 37–51.
2. Недељковић-Правдић, Марија. Мањинска образовна политика на Косову – правна регулатива и паралелни системи образовања. *Методички видици*, 5 (2014): 275–292.
3. Недељковић-Правдић, Марија. Грађа за библиографију „Језичка политика на Косову“ Институт за српски језик САНУ. *Лингвистичке актуелности*, 25 ((2014): 118–125.
4. Недељковић-Правдић, Марија. Имплементација правних докумената о употреби језика на Косову и Метохији. *Анали Филолошког факултета*, свеска I, 26 (2014): 371–387.
5. Недељковић-Правдић, Марија. О важности интердисциплинарних и трансдисциплинарних истраживања. Институт за српски језик САНУ. *Лингвистичке актуелности*, 24, (2014): 9–23.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

На основу „Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду“ и налаза у извештају из програма „iTentificate“, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „**Језички пејзажи подељеног града: Северна и Јужна Митровица**“ ауторке **Марије Недељковић-Правдић**, констатујем да утврђено подударање текста износи 12%.

Овај степен подударности у складу је са Чланом 9. *Правилника*.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. „Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду“, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

Кандидаткиња је резултате свог истраживања претумачила на релевантан и убедљив начин, а приказала прегледно и систематично, јасним, прецизним и однегованим научним језиком.

IX ПРЕДЛОГ

С обзиром на то да је у питању опсежно и детаљно истраживање чији су резултати вредни за примењену лингвистику и социолингвистику са задовољством препоручујемо Већу да овај рад прихвати као докторску дисертацију, а кандидаткињу позове на усмену одбрану пред овом комисијом:

Комисија:

проф. др Јелена Филиповић, редовна професорка

проф. др Јулијана Вучо, редовна професорка

др Биљана Сикимић, научна саветница

др Ивана Вучина Симовић, ванредна професорка
